

Савченко Олександра Яківна
*доктор педагогічних наук,
професор, академік НАПН України,
головний науковий співробітник
відділу початкового навчання
Інституту педагогіки НАПН України;
savchenko.a.j@gmail.com*

ОНОВЛЕННЯ КОЛА ЧИТАННЯ ДЛЯ ПІДРУЧНИКА 2 КЛАСУ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ НУШ

1. Читання є органічною частиною мовно-літературної галузі, метою якої є:

- розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності;
- формування ключових комунікативної та читацької компетентностей;
- розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву; послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі;
- розвиток емоційно-чуттєвого досвіду, мовленнєво-творчих здібностей [1, 194с.].

Для реалізації цих завдань у створенні навчального комплексу (підручник, робочий зошит, навчальні хрестоматії для учнів) ми якісно оновили коло читання другокласників. Зокрема, відібрано і методично опрацьовано значну частину нових текстів, які мають виразну особистісну значущість для сучасних дітей, враховують соціальну ситуацію, сприяють розвитку критичного мислення, емоційного інтелекту, заохочують читачів до самостійного читання [2; 3].

Разом з тим прагнули забезпечити ознайомлення учнів із деякими творами класичної української літератури для дітей, цінність яких для патріотичного, мовленнєвого розвитку випробувана часом.

3. В умовах скорочення обсягу підручника, навчальних посібників з читання, зниження загальної зацікавленості читанням маємо використати якомога більше можливостей, щоб саме у початковій школі кожен вихованець зміг зустрітися зі «своєю» книжкою, неодноразово відчувти задоволення від читання, пишатися своїм умінням читати і розуміти прочитане. Для цього роботу з дитячою книгою та іншими джерелами інформації рекомендовано вчителям не обмежувати уроками позакласного читання. Слід мотивувати дітей до постійного читання різних текстів, заохочувати їх обмінюватися книжками, готувати короткі повідомлення про ті твори, які найбільше сподобалися. З цією метою у робочому зошиті вміщено окремі блоки

«Читач – читачам», де учні можуть записувати свої враження від прочитаної книги, твору, яку вони самі вибрали для читання, щоб заохочувати однокласників до читання цієї книжки.

4. Для розвитку у дітей критичного мислення до підручника і навчальних посібників включено значну кількість нових текстів, зміст яких дозволяє створити відповідний методичний апарат. Зокрема, казки: Василя Сухомлинського « Як Наталка у Лисиці хитринку купила», «Хлопчик і Дзвіночок Конвалії», «Нехай будуть і Соловей, і Жук»; Юрія Ярмиша «Зайчик і Вовчик»; Галини Малик « Чому Равлик ховається?»; Марії Манеру «Збори іграшок»; оповідання: Василя Сухомлинського « Глуха дівчинка», « Покинуте кошеня»; Ніни Бічуї «Пиріжок з вишнями», Оксани Кротюк « Шкідлива звичка», Оксани Радушинської « Кишенькові гроші»; притча Марії Чумарної «Говар і покупець» та інші.

Зміст зазначених творів дає можливість вчителю:

- стимулювати учнів ставити за прочитаним різнорівневі запитання (відкриті і закриті); розуміти, що на одне запитання можуть бути різні, у тому числі, й помилкові відповіді;
- встановлювати зв'язки прочитаного з життєвим або особистим пізнавальним досвідом;
- усвідомлювати, що інформація може бути корисною і шкідливою;
- розрізняти у тексті факти і думки автора про них та ін.

5. Проблема розвитку емоційного інтелекту школярів набула в останні роки особливої актуальності. Увага до цих якостей людини є освітньою тенденцією. Відомо, що термін емоційний інтелект уперше використали у 1990 роках психологи Меєр та Пітер Соловей [4,с.7]. Маємо підстави стверджувати, що у багатьох художніх творах Василя Сухомлинського маємо зразки поєднання емоції і думки, які породжують **якісно нове утворення — емоційний інтелект**. У навчальних посібниках, які ми створили для другокласників, діти читають твори В. Сухомлинського “ Кошеня за пазухою”, “Про що думала Марійка”, “ У привокзальному садку”, “ Горбатенька дівчинка” та ін.

Потенціал творів дозволяє цілеспрямовано розвивати емоційний інтелект дітей. А саме:

- відчувати свої настрої, почуття;
- розпізнавати настрої і почуття дійових осіб;
- знаходити у текстах слова, висновки, що позначають емоції, почуття;
- висловлювати емоційно-оцінні, рефлексивні судження;
- прогнозувати можливі рішення морально-етичних проблем;
- розуміти важливість саморегуляції, самоконтролю стосовно свого мовлення і вчинків.

Інноваційним складником змісту підручника є включення медіавіконечь і медіатекстів. Цей матеріал дозволить поступово оволодівати уміннями знаходити і правильно користуватися різними видами інформації, а також створювати елементарні медіапродукти (листівки до свят, рекламу книги, вистави), колективний медіапродукт “ Класна газета”.

Отже, оновлення кола читання у підручнику відбулось відповідно вимог нових змістових ліній Типової освітньої програми (“Взаємодіємо усно”, “Читаємо”, “ Досліджуємо медіа”), нових пізнавальних, комунікативних і досліджуваних потреб здобувачів першого циклу початкової школи.

Література.

1. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. 1-2 класи. Закон України “ Про освіту” Державний стандарт початкової освіти”. — К.: ТД “Освіта — Центр плюс”, 2018 — 240с.

2. Савченко О. Я. Підручник для 2 класу ЗЗСО (у 2 частинах): частина 2// О.Я Савченко. — К.:УВОЦ “Оріон”,2019 — 144с.

3. Савченко О. Я. Робочий зошит з читання .— К.: уовц “ Оріон”, 2019. - 80с.

4. Гоулман Д. Емоційний інтелект // Деніел Гоулман; пер. з англ. С. Л. Гумицької. - Харків: Віват, 2019. - 512с.